

Nr 206.

Av herr **Staxäng m. fl.**, om avskaffande av allmänna omsättningsskatten för fisk.

Alltsedan omsättningsskattens tillkomst utgår tyvärr sådan även på så betydelsefulla livsmedel som fisk och sill, som i färskt, fruset eller saltat tillstånd säljes i detaljhandeln. Med tanke på den starkt ökade tillförseln av olika fiskslag, som avspärningen och vår försvarade livsmedelssituation nödvändiggjort, och de av olika krisomständigheter föranledda höga priserna på sill och fisk ha säkerligen icke oväsentliga belopp på detta sätt tillförts statskassan. Livsmedelsläget har nämligen i hög grad stegrat fiskkonsumtionen här i landet, och även om folkförsörjningen med andra livsmedel såsom kött och fläsk på sistone blivit rikligare, är dock fisket fortfarande en ovärderlig livsmedelsproducent, varav vi äro mycket beroende.

Ur statsfinansiell synpunkt torde emellertid omsättningsskatten på dessa livsmedel spela en mycket underordnad roll. Dessa varugrupperns andel i den totala uppbörden av omsättningsskatt belöper sig säkerligen icke till så värst många procent, att dess bortfall skulle innebära något avbräck för det allmänna att tala om. För stora, i viss mån direkt nödställda befolkningsgrupper skulle däremot ett slopande av nämnda skatt på sill och fisk betyda en i många situationer kännbar ekonomisk avlastning av krisens börda.

I dagens läge bör man icke töva med någon förnuftig åtgärd, som kan lindra trycket av alla de direkta eller indirekta pålagor av skilda slag, som folket visserligen med en föredömlig medborgaranda funnit sig i, men som dock icke böra vidmakthållas längre än nödvändigt.

Det ligger i sakens natur, att denna indirekta skatt drabbar särskilt tungt de mindre köpstarka medborgargrupperna, som redan under normala förhållanden hade svårt att få sina knapphändiga inkomster att räcka till livets nödortft. För dessa kategorier hade sill och fisk ett avgjort företräde framför flera andra livsmedel, därför att sill och fisk i regel höll sig billig i förhållande till sin goda smak och sitt höga näringsvärde. Särskilt för fattiga och pensionärer i små omständigheter äro dagens fisk- och sillpriser ett allvarligt problem. Det synes oss mindre välbetänkt att staten i fortsättningen skall lägga sten på deras börda genom att fördyra dessa livsmedel medelst en omsättningsskatt.

Från början drabbade denna indirekta beskattning praktiskt taget alla varuslag, men genom erfarenheterna om hur denna skatt drabbade har man nu nått fram till en ur konsumentsynpunkt mera rättvis beskattning. Delvis tack vare motioner i riksdagen är f. n. skatten upphävd i fråga om exempelvis foder- och gödselmedel, ransonerade mjöl- och grynvaror, vete, korn, råg

och havre, potatis, mjölk, smör, margarin och grädde. Som synes äro viktiga kategorier av våra allmännaste livsförnödenheter numera befriade från denna extraskatt, och det är givetvis ett steg i rätt riktning.

Det bör i dagens läge vara angeläget att redan nu se till, att skatten icke drabbar hårdare än tillbörligt och nödvändigt. Särskilt av två bärande skäl är det i högsta grad önskvärt att snarast möjligt slopa omsättningsskatten på sill och fisk. För det första äro dessa livsviktiga förnödenheter redan så avsevärt mycket dyrare i inköp för mindre bemedlade grupper även utan denna extraskatt. För det andra är det fara värt, att ett bibehållande av omsättningsskatten på sill och fisk kommer att avsevärt missgynna fisket, när livsmedelsproduktionen en gång åter kommer i normala spår.

Flera av de faktorer, som menligt påverka fiskkonsumtionen i fredstid, konstitueras nämligen redan nu och göra sig ofta och med skärpa gällande i form av starkt sjunkande efterfrågan, så snart t. ex. kött- och fläsktilldelningen temporärt ökar. Enligt meddelande av L. K. i Jordbruksekonomiska uppgifter har under senare delen av fjolåret, trots mycket goda fiskfångster, en markant sänkning av förbrukningen inträtt. Denna färskfiskmarknadens ytterliga känslighet är tyvärr ingen kristidsföreteelse. Den ger sig ännu mer realistiskt till känna under fredsförhållanden, och ur fiskets synpunkt är det därför ytterst angeläget att man redan nu sörjer för, att icke fisken genom exempelvis extrabeskattning ytterligare fördyras.

Ju mer man alltså utan att försämra fiskets lönsamhet f. n. redan nu kan sänka detaljpriserna på sill och fisk, desto rimligare utgångsläge får fisket, när den normala konkurrensen på livsmedelsmarknaden åter sätter in med full styrka. Staten har för övrigt vid senare överenskommelser med fiskarna också målmedvetet arbetat i riktning mot en viss prissänkning; en ytterligare möjlighet i den vägen öppnar sig genom slopandet av omsättningsskatten på sill och fisk.

Redan fiskets produktionskostnader påverkas ofördelaktigt av omsättningsskatt på vissa av fiskets väsentliga förnödenheter. Visserligen äro drivmedel, is och vissa slags fiskredskap icke skattebelagda, men omsättningsskatt utgår allttjämt på exempelvis de väsentligt fördyrade båtmotorerna, wirar, snurrevadståg och en del andra förbrukningsartiklar. På så sätt tynger omsättningsskatt i led efter led produktionen, och fiskarna måste kompensera sig genom att kräva högre förstahandspriser, för så vitt fisket med hänsyn till nuvarande företagarrisker skall kunna hållas i gång i önskvärd omfattning. Full kompensation kan det dock aldrig bli tal om, utan fiskarna bära ensamma en god del av de ökade produktionskostnaderna. Det bör i detta sammanhang särskilt uppmärksammas, att de stegrade anskaffnings- och underhållskostnader, som fiskarna nu ikläda sig, bl. a. till följd av just omsättningsskatt, innebära en nästan skrämmande stor skuldbelastning. Så länge produktionen löper som den nu gör och avsättningen är tämligen tryggad till ur producent-

synpunkt rimliga priser, kunna väl skulderna förräntas och amorteras, men det måste bli svårt, när freden en gång kommer och fisken icke blir samma nödvändighetsvara som nu. Det torde då visa sig, att de offer fiskarkåren i gemen bragt för att skaffa oss outhärliga livsmedel under avspärningstider varit högst väsentliga, likaså de förpliktelser de iklätt sig för att skaffa sig en visserligen i tekniskt avseende förstklassig men ur ekonomisk synpunkt mycket vanskelig utgångspunkt för en fredsmässig utveckling av fisket.

Omsättningskatten på fisk och sill blir så mycket mer kännbar som den utgör en extra pålaga utöver den regleringsavgift om fem öre per kilo, som livsmedelskommissionen upptar. Den clearingverksamhet, som L. K. tack vare denna femöring kan uppehålla, är emellertid av utslagsgivande betydelse för pris- och fiskepolitiken över huvud. Därest den slopades, komme det allmänna att åsamkas högst väsentliga direkta omkostnader för fisk- och prisregleringen utöver de indirekta, även de i och för sig nog så kännbara. Ur statsfinansiell synpunkt vore det alltså mycket ofördelaktigt slopa denna regleringsavgift i syfte att sänka detaljpriset på fisk och sill.

För fiskerinäringens vidkommande ter sig emellertid frågan om omsättningskattens slopande såsom lika viktig ur såväl dagens som morgondagens synpunkt.

Med hänvisning till det ovan sagda få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta slopa omsättningskatten på sill och fisk, som i färskt, fruset eller saltat tillstånd saluföres.

Stockholm den 21 januari 1944.

Ernst V. Staxäng.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Erik Johansson,
Öckerö.

J. W. Mårtensson.